୧୩

ଡାଆଣିଆ ଖରା

ପଲ୍ଲୀକବି ନନ୍ଦ କିଶୋର ବଳ

୧୩.୧ କବିତାର ପୃଷ୍ଠଭୂମି

କବି ନନ୍ଦ କିଶୋରବଳ ମୁଖ୍ୟତଃ ଜଣେ ପଲ୍ଲୀ କବି । ପଲ୍ଲୀ ବା ଗ୍ରାମ୍ୟ ପ୍ରକୃତିର ବାସ୍ତବଚିତ୍ର ଆଙ୍କିବାକୁ ଯାଇ ସେ ଏହି 'ଡାଆଣିଆ ଖରା' କବିତାଟି ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଗାଁରେ କିପରି ଖରା ପଡ଼ିଛି, ଗୋଟିଏ ଦିନର ଦୃଶ୍ୟକୁ କବି ଅତି ଜୀବନ୍ତ କରି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି । ପକ୍ଷୀମାନେ ସଂଧ୍ୟା ଆଗମନରେ କିପରି ବସାକୁ ଫେରନ୍ତି । ଆକାଶରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣର ଛବି ଦେଖା ଯାଉଛି । ଦୁଇଟି ପାରାଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କରିବା ଛଳରେ କବି ନିଜର ସାଂସାରିକ ଦୁଃଖ କଥା କହୁଛନ୍ତି । ଗାଈଆଳ ଗାଈଧରି ଘରକୁ ଫେରୁଛି, ଇତ୍ୟାଦିର ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେଇଛନ୍ତି । ବିଶେଷ କରି ଆମର ଗାଁର ବାସ୍ତବଦୃଶ୍ୟ କବି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ।

୧୩.୨ କବିତାର ଆଭିମୁଖ୍ୟ

ପୂର୍ବରୁ ଆମ ସାହିତ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ଗ୍ରାମ୍ୟ ପ୍ରକୃତିର ବାସ୍ତବଚିତ୍ର ଅଙ୍କିତ ହୋଇ ନଥିଲାବେଳେ ପଲ୍ଲୀକବି ନନ୍ଦ କିଶୋର ଗୋଟିଏ ଦିନର ଗ୍ରାମ୍ୟ ପ୍ରକୃତିର ଚିତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ପାଠକ /ପାଠିକ ମନରେ ପଲ୍ଲୀ ଜୀବନବୋଧ ଆଙ୍କିବା ହେଉଛି ଏ କବିତାର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ।

୧୩.୩ ମୂଳ ପାଠ

॥ ୧ ॥

ଡାଆଣିଆ ଖରା ପଡ଼ିଛି ବେଳ ଯାଉଛି ବୁଡ଼ି,
କି ସୁନ୍ଦର ପାରା ଯୋଡ଼ିଏ ଯାଉଅଛନ୍ତି ଉଡ଼ି ।

ଆସ ଆସ ପାରା ଯୋଡ଼ିକ ମୋର ପିଣ୍ଡାରେ ବସ
ଖାଇବାକୁ ଦେବି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁହିଁ ନଡ଼ିଆ-ରସ ।

ପିଇବାକୁ ଦେବି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପଦ୍ମ-ପୋଖରୀ-ପାଣି,
ଶୋଇବାକୁ ଦେବି ଖଟୁଲି ମାଳୀଘରୁ ମୁଁ ଆଣି ।

ମାଳୀଘର ଖଟୁଲିରେ ଯେ ବାଉଁଶର ପାତିଆ,
ମାଆ ଝିଅଙ୍କର ଗୋଡ଼ରେ ରତନର ଝୁଣ୍ଟିଆ ।

ଶାରୀ ପଚାରିଲା ଶୁଆରେ କେଉଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଯିବା,
ଶୁଆ ବୋଲେ ଶାରୀ ଚାଲଗୋ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡରେ ଯିବା ।

ବଡ଼ଦାଣ୍ଡେ ଦାଣ୍ଡେ ଯାଆନ୍ତେ ପାଉଁ ଗୋବରଲଣ୍ଡି,
ଲିପି ପୋଛି ଦେଇ ଯାଅ ମା' ପୂଜି ମଙ୍ଗଳଚଣ୍ଡୀ ।

।। ୨ ।।

ଡାଆଣିଆ ଖରା ପଡ଼ିଛି ବେଳ ଯାଉଛି ବୁଡ଼ି,
ଅସ୍ତାଚଳ-ଶିଖେ ତପନ ଯାଉଛନ୍ତି ବାହୁଡ଼ି ।

ବିଚିତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣର ବୋଇତ ପ୍ରାୟେ ଶୋଭା ପ୍ରକାଶି,
ବାରୁଣୀ-ଗଗନେ ବଉଦ କେତେ ଯାଉଛି ଭାସି ।

ଧଳା କଳା ନୀଳ ଲୋହିତ ବର୍ଣ୍ଣେ ସ୍ତରକୁ ସ୍ତର,
ପନ୍ତି ପନ୍ତି ସାଜି ବଉଦ ଆହା କି ମନୋହର !

ପଶୁ, ପକ୍ଷୀ, ନର, ପର୍ବତ, ଲତା, ପାଦପ, ସାଜି,
ବିବିଧ ବର୍ଣ୍ଣରେ ରାଜନ୍ତି ନଭେ ବାରିଦ-ରାଜି ।

ପ୍ରତୀଚୀ ଗଗନେ କି ଶୋଭା ଢାଳେ ଲୋହିତ ରବି
ନିକଟେ ଧବଳ ବାରିଦ କିବା ବିଚିତ୍ର ଛବି !

କନକ ତୋରଣ ଫେଡ଼ି କି ସ୍ୱର୍ଗୁ ସୁରତନୁଜା
ସ୍ଫଟିକ ପାବଚ୍ଛେ ଅର୍ପନ୍ତି ସୂର୍ଯ୍ୟେ ନୈବେଦ୍ୟ ପୂଜା ?

।। ୩ ।।

ତାରା-ମଥାମଣି ପିନ୍ଧିଣ ସ୍ୱର୍ଗୁ ସନ୍ଧ୍ୟା-ସୁନ୍ଦରୀ,
ନିଦ୍ରା-ସ୍ୱପ୍ନ-ସହ ଓହ୍ଲାନ୍ତି ଦିଗ ଅନ୍ଧାର କରି ।

ସୁରଦେଶୁଁ ସୁରତନୟା କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ରଥରେ,
ଅବତରି କିବା ମୋହନ୍ତି ବିଶ୍ୱ ମାୟାମନ୍ତରେ ?

ବିସର୍ଜଣ ଦେବ ତପନ ଗଲେ ଧରଣୀମାୟା,
ବିସର୍ଜଇ ଯଥା ଜୀବାତ୍ମା ମୃତମାନବ-କାୟା ।

କି ଅବା ଯେମନ୍ତ ଯୌବନ ଜରାଗ୍ରସ୍ତ ତନୁକୁ,
ଅଥବା ଯେସନ ବିବେକ ପାପଗ୍ରସ୍ତ ମନକୁ ।
ପ୍ରଦୋଷର ମୂର୍ତ୍ତି ଦିଶଇ ଶାନ୍ତି-ବିଷାଦମୟ
ଗତ ସୁଖସ୍ମୃତି କରୁଛି ଆନ୍ଦୋଳିତ ହୃଦୟ ।

ନିୟତ ମେଲାଣି ଲାଗିଛି ଆହା ଏ ବିଶ୍ୱଦେଶେ,
ଫାଟିଯିବୁ କି ରେ ହୃଦୟ ଦୁଃଖଭାର-ଆବେଶେ ?

।। ୪ ।।

ଡାଆଣିଆ ଖରା ଗଲାଣି ବେଳ ଗଲାଣି ବୁଡ଼ି,
ବସାଗଛ ଅଭିମୁଖରେ ପକ୍ଷୀ ଯାଉଛି ଉଡ଼ି ।

କିସ ତୋର ହୃଦଭାବନା ଆରେ ବିହଙ୍ଗବର,
ଦୁଃଖଭାରେ ନତ ହୁଏ କି ତୋର କ୍ଷୁଦ୍ର ଅନ୍ତର ?

ନିତି ନିତି ଉଡ଼ି ଆସିଣ କେଉଁ ସଙ୍ଗୀତ ଗାଉ,
କି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧି ପକ୍ଷିରେ ପୁଣି ଫେରି ତୁ ଯାଉ ?

ତୋ ମନୋଭାବନା ନ ଜାଣି ହୃଦ ହେଉଛି ହାଣି,
ଆସି ମୋ ପାଶରେ ବସିଣ କହନ୍ତୁ ତୋ କାହାଣୀ ।

ମୋ ଦୁଃଖ ଫେଡ଼ି ମୁଁ କହନ୍ତି ଶୁଣି ଯାଆନ୍ତୁ ବାରେ,
କିନ୍ତୁ ନାହିଁ ନାହିଁ ଉଡ଼ିଯା କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ତୋଠାରେ ।

ନିଜ ଦୁଃଖଭାରେ ଆନତ ଭବେ ସକଳ ପ୍ରାଣୀ
କି କାର୍ଯ୍ୟ ସେ ଭାରେ ମିଶାଇ ଆନ ବିଷାଦ ଆଣି ?

।। ୫ ।।

ଗୋଧନ ଘେନିଣ ଗୋପାଳ ଫେରିଗଲାଣି ଘରେ,
ବିଲକାମ ସାରି କୃଷକ ଫେରି ଯାଉଛି ଖରେ ।

ଗ୍ରାମେ ଶିଶୁଗଣ ଗାଆନ୍ତି ଗୀତ ଗ୍ରାମୀୟ ତାଳେ,
ଲୁଚି ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ଗାଏ ତା ପଲ୍ଲୀ-ବନାନ୍ତଃରାଳେ ।

ଉଠିଲା କୁଟୀର-ମଥାନ ଭେଦି ଧୂମ ସଘନେ,
ପରାତ୍ମାରେ ଆତ୍ମା ପ୍ରାୟେକ ମିଶିଗଲା ଗଗନେ ।

ଶତ ସନ୍ଧ୍ୟାଦୀପ ଜାଳିଲେ ଜନପଦ-ଗୃହିଣୀ,
ଶୁଭିଲା ପ୍ରଦୋଷ-ଜଣାଣ ସ୍ୱର୍ଗ ସଙ୍ଗୀତ ଜିଣି ।

ଶଙ୍ଖ ଘଣ୍ଟା ବାଜି ଉଠିଲା ପ୍ରତି ଦେବମନ୍ଦିରେ,
ଭକ୍ତି ମନ୍ଦାକିନୀ ବହିଲା ଭକ୍ତ ହୃଦ-କନ୍ଦରେ ।

ଅବିଶ୍ୱାସୀ ମନ ! ପ୍ରଣମ ବିଶ୍ୱସ୍ରଷ୍ଟାଚରଣେ,
ଦିଅ ପଦାଶ୍ରୟ ଭୋ ! ପ୍ରଭୋ ପାପୀ ଅଧମ ଜନେ ।

୧୩.୪ କବିତାର ସାରାଂଶ

ବର୍ଷା ଋତୁ । ବର୍ଷା ଅସରାଏ ହେଲାପରେ ପରିବେଶ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ । ଅପରାହ୍ଣରେ ଖରା ଆସିଲେ ଏହାକୁ ଆମ ଗାଁମାନଙ୍କରେ ଡାଆଣିଆ ଖରା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏହି ଖରା ବା ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ଖୁବ୍ ମନମୁଗ୍ଧକର । ବାଲ୍ୟକାଳରେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶରେ ଏହି ଖରା ଯେଉଁ ଶୋଭା ବା ଭାବାନ୍ତର ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ତାହାକୁ କବି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ।

କବି ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନରେ ଥିବା ଲୋକବାଣୀକୁ ଆଧାର କରି ପାରାକୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି କବିତାଟି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି । ହେ ପାରା ଦୁଇଟି, ଆସ ମୋ ପିଣ୍ଡାରେ ବସ । ମୁଁ ତୁମକୁ ଖାଇବାକୁ ନଡ଼ିଆ ରସ ଓ ପିଇବାକୁ ପଦ୍ମପୋଖରୀ ପାଣି ଦେବି । ଶୋଇବାକୁ ମାଳିଘର ଖଟୁଲି ଆଣିଦେବି ।

ଏହି ସମ୍ବୋଧନ ଛଳରେ କବି ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିପରି ଆକାଶରେ ପଶ୍ଚିମକୁ ଗତି କରି ବୁଡ଼ିଯିବାକୁ ବସିଛନ୍ତି, ତାହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ସମୟରେ ଆକାଶରେ ଧଳାଧଳା ବାଦଲ ବୋଇତ (ଜାହାଜ) ପରି ଭାସିଯାଉଛନ୍ତି । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଲୋହିତ କିରଣ ପଡ଼ି ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ହୋଇ ରହିଥିବା ବାଦଲଗୁଡ଼ିକ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଛନ୍ତି । ପଶ୍ଚିମ ଆକାଶରେ ଏହା ଏକ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାଭ ଛବି ଆଙ୍କି ଦେଉଛି । ଏହି ବିଚିତ୍ର ଦୃଶ୍ୟକୁ ଦେଖି କବି ଭାବୁଛନ୍ତି ସତେ ଯେପରି ସୁନାର ତୋରଣ ତିଆଣି କରି ଦେବକନ୍ୟାମାନେ ସ୍ଫଟିକ ପାହାଚରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବଙ୍କୁ ନୈବେଦ୍ୟ ଦେଇ ପୂଜା କରୁଛନ୍ତି ।

ପୁଣି ସଂଧ୍ୟା ଆଗମନରେ ଆକାଶରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ତାରା ମାନେ ଦେଖା ଦେଲେଣି । ଏହା ସବୁ କବି ମନେ କରୁଛନ୍ତି ସତେ ଯେପରି ସଂଧ୍ୟା ସୁନ୍ଦରୀ ତାରା ରୂପକ ମଥାମଣି ମଥାରେ ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି ଏବଂ ନିଦ୍ରିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଏ ପୃଥିବୀକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଛନ୍ତି । ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ମଧ୍ୟ ଏ ପୃଥିବୀର ମାୟା ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଉଛନ୍ତି । ସଂଧ୍ୟା ସମୟର ଦୃଶ୍ୟ କବି ମନରେ ଦୁଃଖର ଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ।

ସଂଧ୍ୟା ଆଗମନରେ ପକ୍ଷୀମାନେ ବସାକୁ ଫେରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଛନ୍ତି । ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ବସା ଫେରିବା କାଳରେ କବି ତାଙ୍କ ମନରେ ଆସିଥିବା ଦୁଃଖଭାବନା ସେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ଗାଈ ପଲକୁଧରି ଗଉଡ଼ ଏବଂ ଚଷା କୃଷିକାମ ସାରି ଘରକୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସେ । ଘଳଛପରଘର ମଥାଣରେ ସଂଧ୍ୟା ସମୟରେ ଧୂଆଁ ଉଠିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ସଂଧ୍ୟାକାଳରେ ଗୃହିଣୀମାନେ ସଂଧ୍ୟା ଦୀପ ଜାଳନ୍ତି, ଶଙ୍ଖ, ଘଣ୍ଟବାଦ୍ୟ ଦେବ ମନ୍ଦିର ମାନଙ୍କରେ ଶୁଭେ । ଏପ୍ରକାର ପରିବେଶ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବା ପଲ୍ଲୀଜୀବନକୁ କିପରି ସରସ ଓ ମଧୁମୟ କରିଛି ତାହା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

୧୩.୫ କବି ପରିଚୟ

ପଲ୍ଲୀକବି ନନ୍ଦକିଶୋର ବଳ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ମାହାଙ୍ଗା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିରୂପା ନଦୀକୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ କୁସୁପୁର ଗ୍ରାମରେ ୧୮୭୫ ମସିହାରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେ ଯୁଗର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟର କବି । ସେ ଚାକିରୀ କରୁଥିବା ହେତୁ ନିଜଗ୍ରାମ ଠାରୁ ଦୂରରେ ରହି ଗ୍ରାମର ଶାନ୍ତି ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟକୁ ମନେ ପକାଇ କବିତାମାନ ରଚନା କରୁଥିଲେ । ଗାଁର କ୍ଷେତ, ବଣ, ବିଲ, ତୋଟା , ପାହାଡ ଆଉ ବିଭିନ୍ନ ଋତୁର ପ୍ରଭାବ କବିଙ୍କ ମନକୁ ଆଲୋଡିତ କରିବା ସହିତ ତାଙ୍କ କବିତାରେ ସେସବୁର ଦୃଶ୍ୟପଟ ରହିଛି । ସେ ଲୋକମନର ବିଶ୍ୱାସ, ସେମାନଙ୍କର ନିତିଦିନିଆ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଓ ଚଳଣି ସବୁକଥା କବିତା ଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ କବିତାର ଭାବ ସରଳ, ଭାଷା ସାଧାରଣ ଏବଂ ପ୍ରକାଶଭଙ୍ଗୀ ବେଶ୍ ମନଛୁଆଁ । କବି ୧୯୨୮ ମସିହାରେ ଇହଲୀଳା ସମ୍ବରଣ କରିଥିଲେ । ସୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି 'ନାନା ବାୟାଗୀତ', 'ତରପିଣି', 'ଜନ୍ମଭୂମି', 'ନିର୍ଝରିଣି', ସନ୍ଧ୍ୟାସଂଗୀତ ପ୍ରଭୃତି । କବି କେତୋଟି କାବ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ସେଗୁଡିକ ହେଲା

ସୀତା ବନବାସ, ଶର୍ମିଷ୍ଠା, କୃଷ୍ଣକୁମାରୀ । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ଏକମାତ୍ର ଉପନ୍ୟାସ 'କନକଲତା' ଅତି ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଅଟେ ।

୧୩.୬ କଠିନ ଶବ୍ଦ

ଅସ୍ତାଚଳ - ପଶ୍ଚିମ ଆକାଶ
ବାରୁଣୀ - ପଶ୍ଚିମ
ଲୋହିତ ବର୍ଣ୍ଣ - ଲାଲ ବର୍ଣ୍ଣ
ନଭେ - ଆକାଶରେ
ପ୍ରତୀଚୀ - ପଶ୍ଚିମ
ପାବଚ୍ଛ - ପାହାଚ
ବିସର୍ଜଇ - ତ୍ୟାଗ କରି
ଗୋଧନ - ଗୋରୁ ରୂପକ ଧନ
ତପନ - ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଗଗନ - ଆକାଶ
ପନ୍ତି ପନ୍ତି - ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି
ବାରିଦ - ବାଦଲ
କନକ - ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ /ସୁନା
ସୁର ତନୁଜା - ଦେବକନ୍ୟା
ପ୍ରଦୋଷ - ସଂଧ୍ୟା

୧୩.୭ ଭାବବୋଧ

i) କନକ ତୋରଣ ଫେଡି କି ସ୍ୱର୍ଗୁଁ ସୁରତନୁଜା
ସ୍ଫଟିକ ପାବଚ୍ଛେ ଅର୍ପନ୍ତି ସୂର୍ଯ୍ୟେ ନୈବେଦ୍ୟ ପୂଜା

ଭାବାର୍ଥ

ସଂଧ୍ୟା ଆଗମନ କାଳରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପଶ୍ଚିମ ଆକାଶରେ ଅସ୍ତ ହେବାକୁ ଗଲାବେଳେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ କିରଣରେ ପଶ୍ଚିମ ଆକାଶ ଆଚ୍ଛାଦିତ ହୋଇଯାଇ ଏକ ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ଏପ୍ରକାର ଦୃଶ୍ୟକୁ ଦେଖି କବିଙ୍କ ମନରେ ଆସୁଛି ସତେ ଯେପରି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ତୋରଣରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ସ୍ୱର୍ଗର ଦେବକନ୍ୟା ସ୍ଫଟିକ ପାହାଚରେ ସୂଯ୍ୟଦେବଙ୍କୁ ପୂଜା ନୈବେଦ୍ୟ ଅର୍ପଣ କରୁଛନ୍ତି କି ?

ii) ବିସର୍ଜିଣ ଦେବ ତପନ ଗଲେ ଧରଣୀମାୟା
ବିସର୍ଜଇ ଯଥା ଜୀବାତ୍ମା ମୃତ ମାନବକାୟା ।

ଭାବାର୍ଥ

ସଂଧ୍ୟା ଆଗମନର ସୂର୍ଯ୍ୟ ପଶ୍ଚିମ ଆକାଶରେ ଅସ୍ତ ହେବାକୁ ଗଲାବେଳେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଓ ପୃଥିବୀରୁ ଆଲୋକ ଲିଭି ଲିଭି ଆସେ ଓ ଶେଷରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଲିଭିଯାଏ ଏବଂ ଅନ୍ଧାର ଆସେ । ଏପ୍ରକାର ନୀତିକୁ କବି ଏଠାରେ ମରଣବେଳେ ଆତ୍ମା ଯେପରି ମର ଶରୀର ଛାଡ଼ି ଯାଏ ସେହିପରି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏହି ଧରିତ୍ରୀର ମାୟା ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଯାଉଛି ବୋଲି ଏକ ଉପମା ଦେଉଛନ୍ତି ।

iii) ପ୍ରଦୋଷର ମୂର୍ତ୍ତି ଦିଶଇ ଶାନ୍ତ - ବିଷାଦମୟ
ଶତ ସୁଖ-ସ୍ମୃତି କରୁଛି ଆନ୍ଦୋଳିତ ହୃଦୟ ।

ଭାବାର୍ଥ

ସଂଧ୍ୟା କାଳରେ ପୃଥିବୀର ମୂର୍ତ୍ତି ଖୁବ୍ ଶାନ୍ତ ଦେଖା ଯାଏ । ମାତ୍ର ଏ ପ୍ରକାର ଦୃଶ୍ୟ ଦୁଃଖ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ । କାରଣ ଦିନର କର୍ମ ଚଞ୍ଚଳ ଆଉ ନଥାଏ । ମନର ସରସତା ନଥାଏ । ମଣିଷ ଅତୀତ ଦିନର ସୁଖର ଘଟଣାକୁ ମନେ ପକାଏ । ଏହା ତା ମନରାଜ୍ୟକୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରେ ।

iv) ନିୟତ ମେଲାଣି ଲାଗିଛି ଆହା ଏ ବିଶ୍ୱ ଦେଶେ
ଫାଟି ଯିବୁ କିରେ ହୃଦୟ ଦୁଃଖଭାର - ଆବେଶେ ?

ଭାବାର୍ଥ

ଯିବା ଆସିବା ଅର୍ଥାତ ଜନ୍ମ ହେବା ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁପରେ ଏ ସଂସାରରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଚାଲିଯିବା ସଂସାରର ନିୟମ । ମାତ୍ର ମଣିଷ ଏକଥା ନ ଭାବି ମୃତ୍ୟୁକାଳୀନ ବିଦାୟରେ ଅଧିକ ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼େ । ଅନ୍ୟର ମୃତ୍ୟୁରେ ମଣିଷ ଏତେ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼େ ଯେ ସତେ ଯେପରି ତାହାର ହୃଦୟ ଫାଟି ପଡ଼ିବ କି ? ମୃତ୍ୟୁର ବିଷାଦଭାବ କବିଙ୍କୁ ବେଶି ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିଛି ।

୧୩.୮ ପାଠାନ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ (ଦୀର୍ଘ)

୧) 'ଡାଆଣିଆ ଖରା' କବିତାରେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନର ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟ କିପରି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ?

୨) 'ଡାଆଣିଆ ଖରା' କବିତାରୁ କବିଙ୍କର ପଲ୍ଲୀପ୍ରାଣତାର ପରିଚୟ ଦିଅ ।

୩) 'ଡାଆଣିଆ ଖରା' କବିତାରୁ କବିଙ୍କର କବିତ୍ୱ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋକପାତ କର ।

୪) 'ଡାଆଣିଆ ଖରା' କବିଙ୍କ ମନରେ କିପରି ରେଖାପାତ କରିଛି, ଆଲୋଚନା କର ।

ପାଠାନ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ (ସଂକ୍ଷିପ୍ତ)

କ) କାହାକୁ ଡାଆଣିଆ ଖରା କୁହାଯାଏ ?

ଖ) କବି କାହାକୁ ପିଣ୍ଡାରେ ବସିବାକୁ କହିଛନ୍ତି ଓ କାହିଁକି ?

ଗ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବଙ୍କୁ କିପରି ନୈବେଦ୍ୟ ଦିଆଯାଉଛି ବୋଲି କବି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ?

ଘ) ସଂଧ୍ୟା କାଳରେ କିଏ କ'ଣ କରନ୍ତି ?

ଙ) କବିଙ୍କ ହୃଦୟ କାହିଁକି ଆନ୍ଦୋଳିତ ହୋଇଛି ?

୧୩.୯ ବିଷୟ ବୋଧଗତ ପ୍ରଶ୍ନ

ବନ୍ଧନୀ ମଧ୍ୟରୁ ଠିକ ଉତ୍ତର ବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର -

i) ....କୁ ଡାଆଣିଆ ଖରା କୁହାଯାଏ ।

(ସକାଳର ଖରା, ଶୀତଦିନର ଖରା, ବର୍ଷାଋତୁର ଖରା)

ii) .... ନଡ଼ିଆର ରସ ଦେବାକୁ କୁହାଯାଇଛି ।

(ପାରା ଦୁଇଟିକୁ, କୁକୁରକୁ, ମଣିଷଙ୍କୁ ଓ ବିଲୁଆକୁ)

iii) କୃଷ୍ଣ ରଥରେ .... ମାନେ ବସି ପୃଥିବୀକୁ ଅବତରଣ କରନ୍ତି ।

(ଦେବକନ୍ୟା, ବାଳିକା, ଦେବତା)

iv) ସଂଧ୍ୟାରେ ଗୃହିଣୀମାନେ .... ଜାଳନ୍ତି ।

(ଦୀପ, ମହମବତୀ, ନିଆଁ)

v) .... ଗାଈ ଧରି ଘରକୁ ସଂଧ୍ୟାବେଳେ ଫେରେ ।

(ଗାଈଆଳ, କୃଷକ, ଶ୍ରମିକ)

୧୩.୧୦ ପାଠାନ୍ତ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର

କ) ସାଧାରଣତଃ ବର୍ଷାଋତୁରେ ବର୍ଷା ହେବାପରେ ଖରା ହୁଏ । ଏହି ଖରା ଖୁବ୍ ଟାଣ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବାଧେ ନାହିଁ । ଗାଁରେ ଲୋକମାନେ ଏହାକୁ ଡାଆଣିଆ ଖରା ବୋଲି କହିଥାନ୍ତି ।

ଖ) କବି ପାରା ଦୁଇଟିକୁ ତାଙ୍କ ପିଣ୍ଡାରେ ବସିବାକୁ କହିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ସେ ନଡ଼ିଆର ରସ ଓ ପଦ୍ମ ପୋଖରୀ ପାଣି ପିଇବାକୁ ଓ ମାଳିଘର ଖଟଆଣି ଶୋଇବାକୁ ଦେବେ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଏହା ଲୋକକଥା । ଯାହା ଆମ ଗାଁ'ମାନଙ୍କରେ ପ୍ରଚଳିତ ।

ଗ) ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଦେବକନ୍ୟାମାନେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମେଘମାଳା ରୂପକ ତୋରଣରୁ ଓହ୍ଲାଇ ସ୍ଫଟିକ ପାହାଚରେ ନୈବେଦ୍ୟ ଦେଉଛନ୍ତି ବୋଲି କବି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ।

ଘ) ସଂଧ୍ୟାର ଆଗମନରେ ଗୃହିଣୀମାନେ ସଂଧ୍ୟା ଦୀପ ଜାଳି ପରିବାରର ମଙ୍ଗଳ ମନାସନ୍ତି । ଗାଈଆଳ ଗାଈଧରି ଘରକୁ ଫେରେ । କୃଷକ ବିଲରୁ ଫେରେ । ଶିଶୁମାନେ ଗୀତ ଗାଆନ୍ତି ।

ଙ) ସଂଧ୍ୟା ଆଗମନରେ ପୃଥିବୀର ମୂର୍ତ୍ତି ଖୁବ୍ ଶାନ୍ତ ଓ ଗଭୀର ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ଅବକାଶରେ କବି ତାଙ୍କ ଅତୀତ ଦିନର ସୁଖ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ ମନେ ପକାଉଥିବାରୁ ଏହା ତାଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିଛି ।

୧୩.୧୧ ବିଷୟ ବୋଧଗତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର

i) ବର୍ଷାଋତୁର ଖରା   ii)ପାରା ଦୁଇଟିକୁ   iii) ଦେବକନ୍ୟା

iv)ଦୀପ   v) ଗାଈଆଳ

•••